

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з навчальної дисципліни
«Ділове адміністрування (Корпоративне управління)»

*(для студентів 5 курсу денної та 6 курсу заочної форм навчання
за спеціальністю 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування
(за видами економічної діяльності)»)*

Методичні вказівки до практичних занять з навчальної дисципліни «Ділове адміністрування (Корпоративне управління)» (для студентів 5 курсу денної та 6 курсу заочної форм навчання за спеціальністю 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. : Г. Ю. Штерн. – Харків : ХНУМГ, 2015.– 35 с.

Укладач: Г. Ю. Штерн

Рецензент: д.е.н., проф. О. А. Карлова

Рекомендовано кафедрою менеджменту і маркетингу в міському господарстві, протокол № 5 від 20.10.2014

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Ситуаційні завдання.....	5
Практичні завдання.....	29
Список рекомендованих джерел.....	33

ВСТУП

Корпоративне управління - ключове питання при створенні ефективної ринкової економіки, заснованої на верховенстві права. Низька якість корпоративного управління на багатьох підприємствах країни негативно впливає на інвестиційний клімат, а успішний розвиток будь-якого бізнесу неможливий без доступу до інвестиційного капіталу. Тому **мета даного курсу** - ознайомити студентів з основами побудови корпоративних відносин на підприємствах. Студенти повинні знати, що налагоджена система корпоративного управління дозволяє найкраще використовувати існуючі можливості на підприємствах, а також залучати нових інвесторів. При рівних виробничих, фінансових та інших показниках компанії з гарною репутацією в області корпоративного управління цінуються набагато дорожче.

Предметом курсу є система корпоративного управління та організаційно-економічний механізм її функціонування на мікро- та макрорівнях, формування механізму розвитку інтегрованих корпоративних утворень, а також система відносин між акціонерами, менеджерами та іншими зацікавленими особами для забезпечення балансу їх інтересів, яка спрямована на ефективну діяльність підприємств.

Завданнями цих методичних вказівок є опанування системою знань, умінь та практичних навичок в галузі корпоративного управління, ознайомлення студентів з досвідом побудови ефективної системи корпоративного управління, знати існуючий на цей час в Україні досвід роботи в даному напрямку, розуміння того, наскільки важлива ця проблема для залучення інвестицій на підприємства.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

При вирішенні ситуаційних та практичних завдань необхідно користуватися законодавчими та нормативними документами, наведеними у списку рекомендованих джерел.

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 1

Інформація про підприємство

ПАТ створено у процесі приватизації на основі орендного підприємства і зареєстровано в березні 1997 р. Напрямок діяльності підприємства – здійснення електромонтажних робіт для підприємств і житлового сектора, монтаж вуличного освітлення, прокладка кабельних ліній для житлових будинків, монтаж трансформаторних підстанцій для підприємств і житлового фонду.

Структура акціонерного капіталу (на момент розгляду ситуації) :

- Загальна кількість акціонерів ПАТ - 130 чол.
- Розподіл акцій - 10% у Держави, в особі регіонального відділення ФДМ;
 - 37% у власності працівників ВАТ, у тому числі в Голови правління ПАТ - 3,4%;
 - 53% у інших фізичних осіб.

СИТУАЦІЯ 1

З моменту створення акціонерного товариства в березні 1997 р. Головою Правління був колишній директор державного підприємства. Після перетворення державного підприємства у ВАТ Голова Правління, на думку інших членів Правління, незадовільно виконував обов'язки з керування підприємством. Підприємство постійно знаходилося на межі банкрутства.

На початку 2012 року, для захисту своїх інтересів ініціативна група акціонерів на чолі з заступником Голови правління консолідувала пакет акцій у розмірі 11.8 % голосів та вирішила:

- створити Наглядову раду та вибрати в члени ради своїх представників з числа працівників підприємства. На той момент у Статуті підприємства не була передбачена Наглядова рада;
- ініціювала проведення загальних зборів акціонерів з наступним

Порядком денним:

1. Звіт Голови правління.
2. Перевибори Голови правління;
3. Вибори членів наглядової ради.

Це рішення було оформлено протоколом засідання Правління ПАТ від 15.02.2012 р. та була визначена дата зборів на 20.03.12р. Порядок денний було опубліковано згідно чинного законодавства, розміщений на сайті НКЦБ та був відправлений на біржу.

За неділю до дати проведення зборів Голову правління було госпіталізовано. На засідання правління було вирішено, що виконуючим обов'язки Голови правління буде його заступник до моменту виходу на роботу Голови правління.

Запитання до ситуації 1

1. Якими, на вашу думку, повинні бути дії акціонерів, якщо голова Правління незадовільно виконує посадові обов'язки й перебуває в конфлікті з посадовими особами органів управління?
2. Чи була порушена процедура скликання позачергових зборів?
3. Які ще питання, повинні були бути у Порядку денному?
3. Чи буде легітимною обрана на зборах акціонерів Наглядова рада товариства?
4. Чи правильно був призначений виконуючий обов'язки Голови Правління?
5. Як би ви призначали виконуючого обов'язки Голови правління?

СИТУАЦІЯ 2

20.03.2012 р. були проведені загальні збори акціонерів. Після реєстрації акціонерів та їх представників було встановлено, що кворум становить 74,7%, і тому збори будуть проведені легітимно.

За рішенням акціонерів, присутніх на зборах, виконуючому обов'язки голови Правління доручено зробити доповідь про діяльність Правління і його Голови за звітний період. Після доповіді й обговорення, діяльність Голови правління визнана незадовільною. На голосування було поставлене питання

про звільнення Голови Правління з посади і вибори нового Голови правління. Після пропозицій кандидатур на посаду голови Правління і їхніх обговорень був вибраний новий Голова правління, за якого проголосували 96% присутніх на зборах акціонерів.

Крім того, рішенням загальних зборів колишньому Голові правління був встановлений двотижневий строк для передачі справ і запропонована нова посада в штатному розкладі АТ з урахуванням його досвіду й кваліфікації. Збори акціонерів затвердили нову редакцію Статуту ПАТ і внутрішні положення, що регламентують діяльність посадових осіб й органів управління ВАТ.

Запитання до ситуації 2

1. Чи легітимно було проведення зборів?
2. Чи можливим було проведення перевиборів Голови Правління в його відсутність?
3. Чи правильно діяли виконуючий обов'язки Голови правління і Наглядова рада?
4. Як би ви провели переобрання голови Правління на зборах акціонерів? Як сформулювали б рішення зборів?
5. Чи мали право на цих зборах акціонерів приймати нову редакцію Статуту та інші внутрішні Положення?

СИТУАЦІЯ 3

29 квітня 2001 р. новий Голова правління підписав наказ про звільнення колишнього голови Правління з пропозицією йому зайняти посаду інженера. Наказ був виданий у період перебування колишнього Голови правління на лікарняному.

На початку червня колишній Голова правління вийшов на роботу. Наступного дня він був звільнений. У його трудовій книжці був зроблений запис: «Звільнений на підставі рішення загальних зборів акціонерів».

Колишній Голова правління подав у районний суд позов про визнання рішення зборів акціонерів від 20 березня 2012 р. недійсним та про відновлення його на посаді. Він також подав додатковий позов про

відшкодування морального збитку.

Протягом листопада – грудня 2012 р. районний суд розглянув справу й дійшов висновку, що при проведенні звільнення були порушення та поновив на посаді звільненого Голову правління. Також суд признав, що при реєстрації акціонерів були допущені порушення (процедура ведення реєстрації акціонерів, оформлення доручень). Частину доручень (37%) суд визнав недійсними. З огляду на те, що кворум на зборах склав 74%, з яких 37% були визнані недійсними, суд зробив висновок про неправомочність зборів акціонерів і недійсність затверджених рішень.

Колишній Голова правління був відновлений на роботі. Результати виборів нового Голови правління, Наглядової ради, рішення про затвердження змін і доповнень до Статуту й затвердження 11 внутрішніх Положень також визнані недійсними.

Запитання до ситуації 3

1. Чи правильно було проведено звільнення з посади колишнього Голови Правління?
2. Чи правильно був поданий позов до суду?
3. Чи правильним, на ваш погляд, було поновлення на роботі колишнього Голови правління?
4. Спробуйте змодельовати подальший розвиток подій.

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 2

Інформація про акціонерне товариство

Публічне акціонерне товариство (ПАТ) створено в процесі приватизації на базі виробничого орендного підприємства малогабаритної техніки, яке було зареєстровано 13 січня 1995р. Основна спеціалізація підприємства - виготовлення малогабаритних сільськогосподарських тракторів, причіпного й навісного устаткування до них (плуги, сівалки, культиватори), а також паливно-заправних станцій для сільського господарства. Крім того, підприємство виготовляє різноманітний асортимент товарів широкого вжитку.

Структура акціонерного капіталу (на момент розглянутої ситуації):

- 29% - у власності держави. Управління здійснюється ФДМ України;
- 69% - у власності трудового колективу (427 працівників);
- 2% - у власності інших фізичних й юридичних осіб.

СИТУАЦІЯ 1

27 вересня 2012 р. група акціонерів - фізичних осіб, які володіли в сукупності 10,6% голосів, склала письмову вимогу про скликання позачергових зборів акціонерів для розгляду наступних питань:

1. Вибори Голови правління та членів Правління.
2. Затвердження програми виходу підприємства з кризи.

Свою вимогу акціонери мотивували «критичним фінансово-економічним станом акціонерного товариства, відсутністю чіткої програми виходу підприємства з кризи й зменшенням активів ПАТ». Вимога була адресована облдержадміністрації, Правлінню і Наглядовій раді ПАТ, але була послана тільки в облдержадміністрацію, звідки наступного дня її передали під розписку Голові правління ПАТ.

Ініціаторами позачергового скликання зборів виступила група акціонерів, серед яких був колишній Голова правління ПАТ, який має пакет акцій в 3,3%. Він очолював підприємство майже 10 років і у свій час був звільнений від займаної посади за власним бажанням у зв'язку з переходом на посаду начальника управління зовнішньоекономічних зв'язків облдержадміністрації. Пост Голови правління очолив головний інженер підприємства, який обіймає цю посаду й на сьогоднішній день.

Ініціативна група у своїх діях розраховувала на підтримку облдержадміністрації. Про це свідчить той факт, що вимога про скликання зборів акціонерів була подана саме в облдержадміністрацію.

Запитання до ситуації 1

1. Чи були законними вимоги групи акціонерів?
2. Чи правильно діяли акціонери, подаючи вимогу про скликання позачергових зборів в усі названі вище інстанції?
3. Як би ви діяли на місці ініціативної групи?

5. Якою, на вашу думку, має бути позиція Наглядової ради

СИТУАЦІЯ 2

29 вересня 2012 р. Правління розглянуло вимогу акціонерів і вирішило перевірити кількість акцій і достовірність підписів акціонерів під вимогою. З цією метою була створена комісія з 5 чоловік, яка перевірила кількість голосів акціонерів шляхом звірення з реєстром акціонерів, а також дійсність підписів акціонерів за допомогою персонального опитування.

Комісія з перевірки кількості акцій і достовірності підписів установила:

- 1) акціонери, які в сукупності володіють 0,9% голосів, не підписували вимогу, а їх підписи були підроблені, про що комісія одержала письмові заяви акціонерів;
- 2) акціонери, які в сукупності володіють 0,7% голосів, письмово відмовилися від свого попереднього підпису з різних причин (не розуміли значення своїх дій, передумали й т.п.).

15 жовтня 2002 р. на підставі результатів перевірки Правління ПАТ визначило, що вимогу про скликання позачергових зборів акціонерів підписали акціонери, які володіють у сукупності 9% голосів, і відмовилося проводити позачергові збори акціонерів. Своє рішення Правління мотивувало також тим, що у вересні 2012 р. на відкритому засіданні Наглядової ради Правління подавало звіт про свою роботу за півріччя і в першому кварталі 2012 р. відповідно до п. Статуту підприємства будуть проведені чергові загальні збори акціонерів.

Питання до ситуації 2

1. Чи правильно діяло Правління, призначивши комісію для перевірки достовірності підписів акціонерів?
2. Чи законно діяло Правління, відмовивши у скликанні позачергових зборів акціонерів?
3. Чи правильно їм було мотивування відмови в проведенні зборів акціонерів.
4. Якими були б ваші дії як акціонера після одержання відмови?

СИТУАЦІЯ 3

12 листопада 2012 р. група акціонерів - фізичних осіб подала Правлінню та ФДМ повторну вимогу про скликання позачергових зборів акціонерів, яку підписали акціонери, в сукупності з 11,2% голосів.

23 листопада 2002 р. ФДМ від свого імені опублікував у місцевій газеті оголошення про проведення позачергових зборів акціонерів 26 січня 2003 р. з наступним порядком денним:

1. Звіт Правління про фінансово - економічне становище ВАТ і про відчуження майна ВАТ.
2. Вибори усіх органів управління ВАТ.

Запитання до ситуації 3

1. Чи правильно, на ваш погляд, діяли представники держави й акціонери товариства?
2. Спрогнозуйте результати таких дій ФДМ.

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 3

Інформація про акціонерне товариство

Публічне акціонерне товариство створено в процесі приватизації на базі державного підприємства й зареєстровано 26 квітня 1998 р. Основна спеціалізація підприємства - виготовлення різних радіостанцій, радіопередавачів та іншої радіоапаратури, а також електричних і газових побутових нагрівачів. Крім того, підприємство випускає різний асортимент товарів народного споживання, пов'язаних з основним виробництвом.

На початку 90-х років, після того як Україна стала незалежною державою, потреба в продукції для військової техніки різко зменшилася, і на заводі почалися зміни, пов'язані з конверсією виробництва. Шляхом реконструкції і реструктуризації виробництва підприємство повинне було переорієнтуватися на випуск радіотехніки для цивільних потреб. Завод спочатку розробляв зразки, а потім впроваджував у виробництво радіостанції, радіопередавачі та іншу апаратуру, а також електричні й газові побутові прилади й нагрівачі для підприємств і населення.

У 1998 р. підприємство рішенням регіонального відділення ФДМ України було перетворено у відкрите акціонерне товариство. Статутний капітал товариства становить 987 640,4 грн. і поділений на 3 950 562 простих іменних акцій. У 1998-1999 р.р. здійснювався процес розподілу акцій підприємства відповідно до плану їхнього розміщення, а також їх перерозподіл на вторинному ринку. До кінця 2000 р. цей процес в основному закінчився і пакети акцій сформувалися. Підприємство на даний період є прибутковим і випускає необхідну на ринку продукцію.

Пакети акцій розподіляються в такий спосіб:

25% - у власності держави;

28% - у власності акціонера Козлова;

7% - у власності акціонера Іванова;

10% - у власності юридичної особи ПрАТ «Надія»;

28% - у власності юридичної особи ТОВ «Карат»;

2 % - у власності інших фізичних осіб.

СИТУАЦІЯ 1

На початку січня 2012 р. Правління товариства на своєму засіданні затвердило рішення про скликання чергових загальних зборів акціонерів 30 березня 2012 р.

Наприкінці січня 2012 р. ситуація з розподілом пакетів акцій у товаристві змінилася - акціонер Козлов продав пакет акцій (28%) Гурову. Останній придбав акції за умови, що акціонер Іванов надасть йому доручення на право участі й голосування за власним розсудом на загальних зборах акціонерів ПАТ своїм пакетом акцій (7%).

Акціонер Іванов дав доручення на участь і голосування на загальних зборах акціонерів своїм пакетом акцій Гурову, який таким чином, зібрав під свій контроль пакет акцій в 35%. До придбання акцій товариства Гуров не мав інформацію про зміст Статуту та інших внутрішніх документів, структуру органів управління, повноваження Наглядової ради й механізм затвердження рішень. Новий акціонер знав тільки, що ПАТ рентабельне й мав приблизну інформацію про розподіл акцій.

Ознайомившись з порядком денним загальних зборів акціонерів, Гуров визнав за необхідне внести свої пропозиції, а саме - доповнити перелік питань про проведення додаткової емісії акцій. Він подав вимогу в Правління, яке відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства» винесло відповідне питання на збори акціонерів.

Запитання до ситуації 1

1. Що б ви запропонували зробити акціонеру Гурову після придбання їм пакета акцій товариства?
2. Як би ви діяли на місці Наглядової ради у зв'язку з появою нового акціонера з великим пакетом акцій?
3. Чи законним була вимога акціонера про зміну порядку денного загальних зборів?

СИТУАЦІЯ 2

Акціонерів Гурову стало відомо, що він є членом Наглядової ради відповідно до Статуту товариства, в якому відзначено, що:

- до складу Наглядової ради на безальтернативній основі входять акціонери або їхні представники, які володіють більше 10% акцій ПАТ;
- голосування з питань, які мають велике значення для товариства (усього 9 питань), здійснюється за принципом «одна акція - один голос», а по іншим - простою більшістю голосів присутніх членів Наглядової ради;
- засідання Наглядової ради правочинне, якщо на ньому присутні 2/3 його членів.

Акціонер Гуров зрозумів, що деякі положення Статуту суперечать існуючому законодавству і вирішив внести пропозиції про зміну деяких положень статуту, а саме:

- запропонувати вибори Наглядової ради на зборах акціонерів, а не його формування відповідно до розміру пакета акцій;
- запропонувати порядок затвердження всіх рішень Наглядової ради за принципом «один член ради - один голос».

Запитання до ситуації 2

1. Чи є порушення існуючого законодавства в порядку формування Наглядової ради ПАТ?

2. Що б ви порекомендували акціонерам з невеликими пакетами акцій для захисту їхніх прав?
3. Чи підтримали б ви запропонований акціонером Гуровим порядок затвердження рішень Наглядовою радою («одна акція - один голос»)?
4. Чи є законним вимога акціонера Гурова про внесення до Статуту товариства змін, які стосуються порядку формування Наглядової ради й затвердження рішень?
5. Як би ви рекомендували йому діяти з урахуванням того, що до зборів залишилося 10 днів?

СИТУАЦІЯ 3

Акціонери, в тому числі ті, які входили до складу Наглядової ради, були сповіщені про зміни у порядку денному зборів. У зв'язку з пропозиціями нового акціонера Наглядова рада вирішила скликати засідання для обговорення питання і визначення спільної позиції.

Засідання Наглядової ради відбулося 18 лютого 2012 р. Акціонер Гуров був запрошений взяти в ньому участь. На засіданні Гуров повідомив членів Наглядової ради про свої сумніви щодо легітимності положень Статуту й запропонував, не чекаючи загальних зборів акціонерів, починаючи з поточного засідання почати вирішувати всі без винятку питання простою більшістю голосів присутніх членів Наглядової ради. Наглядова рада, обговоривши пропозиції акціонера Гурова, зробила наступні висновки:

- проведення додаткової емісії акцій для ПАТ уявляється не потрібним і може зашкодити акціонерам, які мають великі пакети акцій;
- голосування на засіданнях Наглядової ради за принципом «одна людина - один голос» не відповідає інтересам акціонерів, які мають великі пакети акцій.

Запитання до ситуації 3

1. Чи правильно діяв акціонер Гуров, вимагаючи змінити порядок прийняття рішень на засіданні Наглядової ради?
2. Чи правильними, на ваш погляд, були висновки Наглядової ради? Чому?
3. Як ви розумієте «обов'язки посадової особи діяти в інтересах товариства»?

СИТУАЦІЯ 4

Акціонер Гуров та інші члени Наглядової ради, в тому числі представник ФДМ, не змогли дійти згоди в затвердженні рішень, погоджених з акціонерами - власниками великих пакетів акцій. На загальних зборах акціонерів члени Наглядової ради не підтримали жодну з пропозицій Гурова і кожний акціонер голосував за власною думкою. У результаті питання про проведення додаткової емісії акцій вирішене не було, а порядок формування Наглядової ради й затвердження нею рішень залишено без змін.

Запитання до ситуації 4

1. Які помилки були допущені акціонером і Наглядовою радою до зборів і на зборах акціонерів?
2. Що б ви порадили зробити акціонеру й Наглядовій раді для виправлення ситуації?

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 4

Інформація про акціонерне товариство

Публічне акціонерне товариство створене в процесі приватизації на базі державного підприємства й зареєстроване в 1995 р. Товариство спеціалізується на виробництві запасних частин до сільгосптехніки, тракторів, автомобілів, автобусів і автотранспорту. Підприємство має стабільні зв'язки по збуту продукції. Розмір статутного капіталу становить 952 627 грн., який поділений на 3 810 508 простих іменних акцій номінальною вартістю 0,25 грн. Оцінна вартість майнового комплексу ПАТ становить 3 000 000 грн. Оцінка проведена незалежним експертом з метою надання банківського кредиту. Середня рентабельність виробництва складає 10-13%. Заборгованостей по заробітній платі перед бюджетом і контрагентами не має.

Органи управління й контролю

У червні 2013 р. на загальних зборах акціонерів ПАТ були переобрані органи управління. Наглядова рада: члени Наглядової ради - 6 чол. (2 представники корпоративного інвестиційного фонду, 1 представник трудового колективу, 3 представники ПрАТ «Завод сільгоспмашин»).

Голова Наглядової ради: генеральний директор ПрАТ «Завод

сільгоспмашин».

Правління: члени Правління обрані Наглядовою радою за поданням Голови Правління.

Голова Правління: обраний в 2008 р. за підтримкою головного акціонера ПрАТ «Завод сільгоспмашин».

Ревізійна комісія: члени ревізійної комісії - 3 чол. (1 представник ЗАТ «Завод сільгоспмашин», 1 – Інвестиційного фонду, 1- представник трудового колективу).

Структура акціонерного капіталу

ПрАТ «Завод сільгоспмашин» (39,51% акцій) - торговельно-посередницька організація, яка планує займатися виробництвом. Маючи досвід продажу автозапчастин для сільськогосподарської техніки на умовах бартеру, ПрАТ «Завод сільгоспмашин» зацікавилася питаннями спільної діяльності з ПАТ, яке має необхідні виробничі потужності, фахівців і досвід роботи у виготовленні відповідної продукції.

ТОВ «Техоснастка» (12,81%) на загальних зборах акціонерів голосує так само, як і ПрАТ «Завод сільгоспмашин».

Акціонери - працівники ПрАТ «Завод сільгоспмашин» (12%) на зборах акціонерів підтримують позицію Голови Правління.

Інвестиційний фонд (23,6%) - фінансовий посередник, який прагне дістати максимальний прибуток від вкладених в акції коштів.

На балансі ПАТ власних акцій - 1,59%.

Інші акції (10,49%) - фізичні особи, які не цікавляться проблемами й у загальних зборах акціонерів практично не беруть участі.

СИТУАЦІЯ 1

У липні 2013 р. Інвестиційний фонд, власник 23,6% акцій, запропонував товариству викупити належні йому (фонду) акції через те, що представники інвестиційного фонду й члени Правління не прийшли до єдиної думки з приводу напрямків розвитку підприємства. Голова Правління погодився на цю пропозицію і звернувся до Наглядової ради з проханням дати згоду на викуп 23,6% власних акцій, що належать Інвестиційному

фонду, з метою подальшого їхнього перепродажу за договірною ціною або поширення серед акціонерів, які працюють на підприємстві. Наглядова рада дала на це письмовий дозвіл.

Власні акції були викуплені. Ця фінансова операція була здійснена за рахунок оборотних коштів без проведення попереднього аналізу фінансового стану підприємства.

Запитання до ситуації 1

1. Чи правильно сформовані органи управління ПАТ? Дати пояснення.
2. Якими були б ваші дії як Голови Правління після одержання пропозиції від Інвестиційного фонду щодо викупу акцій підприємства?
3. Як, на вашу думку, підприємство повинне придбати власні акції і за які кошти?
4. Чи було правочинним рішення Наглядової ради про згоду на викуп власних акцій товариства?

СИТУАЦІЯ 2

У листопаді 2013 р. Наглядова рада вирішила заборонити Голові Правління розпоряджатися акціями, які належать ПАТ, до затвердження цього рішення на загальних зборах акціонерів підприємства.

На засіданні Наглядової ради були присутні 4 члени Наглядової ради (3 представники ПрАТ «Завод сільгоспмашин» і 1 представник трудового колективу), які проголосували «за» одноголосно.

У лютому 2014 р. члени Наглядової ради поставили перед Головою Правління питання про збільшення прибутковості операцій із продажу продукції підприємства шляхом підвищення рентабельності виробництва й збільшення відпускних цін, які відповідно до аналізу ринку були занижені, на що голова Правління відповів відмовою.

ПрАТ «Завод сільгоспмашин» вирішило переобрати Голову Правління, додатково вибрати учасників Наглядової ради, ревізійної комісії і на загальних зборах ухвалити рішення щодо 25,19% пакета акцій, який перебував у власності ПАТ.

У березні 2014 р. ПрАТ «Завод сільгоспмашин» як акціонер, що володіє 39,51% акцій, склав вимогу про скликання чергових зборів акціонерів.

Також у березні 2014 р. Голова Правління обмежив доступ голови й членів Наглядової ради на територію підприємства, перешкоджав членам ревізійної комісії у проведенні фінансової перевірки.

Після тривалих переговорів Наглядової ради з Головою Правління останній погодився провести загальні збори акціонерів і призначив дату проведення - 26 травня 2014 р.

Запитання до ситуації 2

1. Чи було правочинним рішення Наглядової ради заборонити відчуження акцій, що знаходяться у власності товариства?
2. Чи було правочинним засідання Наглядової ради, на якому це рішення було прийнято?
3. Якими, на ваш погляд, були мотиви членів Наглядової ради при ухваленні вищезгаданого рішення?
4. Чи правочинно діяв голова Правління, перешкоджаючи членам ревізійної комісії у здійсненні фінансової перевірки?
5. Дати оцінку процедури скликання зборів акціонерів.

СИТУАЦІЯ 3

Через два дні після одержання вимоги про скликання загальних зборів акціонерів Голова Правління скликав засідання Правління, на якому було ухвалене рішення про розподіл 25,19% акцій, що належать ПАТ, серед працівників підприємства в рахунок річної премії за результатами 2013 р. Рішенням Правління було затверджено «Положення про розподіл викуплених власних акцій між співробітниками ПАТ», яке регулювало розмір і порядок розподілу акцій.

Голова Наглядової ради, ознайомившись з цими документами, звернувся в прокуратуру міста з проханням заблокувати передачу пакета 25,19% акцій трудовому колективу, оскільки, на його думку, продаж акцій за заниженими цінами (ПАТ купував акції по 13 копійок за штуку, а

працівникам продавав по 3 копійки, отже, збиток для підприємства становить 94 852 грн.) буде збитковим для підприємства.

Прокурор міста виніс постанову для Депозитарію товариства заблокувати 25,19% акцій, що належать підприємству. Заступник прокурора області скасував постанову прокурора міста. Прокурор області відновив постанову прокурора міста. Голова Наглядової ради подав позов у районний суд з метою блокування 25,19% акцій на рахунку у Депозитарію. Суд задовольнив позов.

Правління подало касаційну скаргу в обласний суд на постанову районного суду з метою розблокувати пакет акцій на рахунку у реєстратора.

17 травня 2014 р. Правління затвердило рішення про перенесення загальних зборів акціонерів на 22 липня 2014 р.

Запитання до ситуації 3.

1. Чи правочинним було рішення Правління ПАТ про розподіл акцій серед працівників і, відповідно, затвердження «Положення про розподіл викуплених власних акцій між співробітниками ПАТ»?
2. Як би ви діяли на місці членів Наглядової ради?
3. Чи було правочинним звернення Голови Наглядової ради в прокуратуру міста?
4. Чи було правочинним звернення Голови Наглядової ради з позовом до Правління і Голови Правління в районний суд?

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 5

Інформація про акціонерне товариство

ПАТ створено у процесі роздержавлення шляхом перетворення орендного підприємства у відкрите акціонерне товариство з метою приватизації державної частки в статутному капіталі. Товариство зареєстроване 18 грудня 1994 р. ПАТ - виробник сільськогосподарської продукції, у процесі його діяльності створено 5 дочірніх підприємств на базі структурних підрозділів товариства, які перебувають поза місцем розташування основного підприємства. Крім того, ПАТ має ще 4 структурні підрозділи, розташованих поза основним підприємством. Один із

структурних підрозділів претендує на перетворення в дочірнє підприємство зі статусом юридичної особи. На підприємстві працюють 422 чол. (з урахуванням працівників дочірніх підприємств). Статутний капітал підприємства становить 100 000 грн., загальна кількість акцій - 20 000 штук. Всі акції - прості іменні. Номінальна вартість акції - 5 грн. Розмір статутного капіталу не мінявся після індексації вартості основних коштів. Загальна чисельність акціонерів - 423, з них 422 - фізичних і 1 юридична особа (Інвестиційна компанія).

Інвестиційна компанія, власник 5% акцій товариства, до загальних зборів акціонерів не проявляли істотного інтересу до діяльності ПАТ.

Структура акціонерного капіталу:

92,5% - у власності трудового колективу;

2,5% - у власності інших фізичних осіб;

5% - у власності інвестиційної компанії.

СИТУАЦІЯ 1

На засіданні Правління 16 лютого 2012 р. було ухвалено рішення про скликання загальних зборів акціонерів 21 квітня 2012 р.

Основні питання, запропоновані Правлінням:

1. Звіт Правління про господарську діяльність за 2011 р.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Звіт Наглядової ради.
4. Затвердження річного звіту, балансу. Розподіл прибутку за 2011 р.
5. Про реструктуризацію ПАТ.
6. Вибори й перевибори керівних органів ПАТ.

Правління ПАТ, готуючи збори акціонерів, планувало в питанні про реструктуризацію обговорити створення дочірнього підприємства на базі одного із структурних підрозділів, що займався переробкою сільгосппродукції й мав замкнутий цикл виробництва.

З урахуванням того, що строк повноважень Голови завершувався, збори акціонерів повинні були розглянути питання про обрання нового керівника виконавчого органа. Але на вимогу Голови Правління пункт 6 був сформульований так: «Вибори й перевибори керівних органів».

Голова Правління планував переобрати Голову Наглядової ради ПАТ. Причиною було те, що працівник ПАТ, який очолював Наглядову раду, мав власну точку зору щодо діяльності ПАТ, яка досить часто не збігалася з точкою зору Голови Правління.

Відповідно до діючого законодавства України, Правління ПАТ опублікувало оголошення про скликання щорічних загальних зборів акціонерів і розіслало їм поштові запрошення. Публікація в пресі й запрошення містили інформацію про дату, час і місце проведення зборів, порядок денний, час початку й закінчення реєстрації акціонерів.

Запитання до ситуації 1

1. Чи правильно були сформульовані питання зборів акціонерів?
2. Будучи на місці Правління, які матеріали ви б підготували для кожного з питань?
3. Як Правління могло ознайомити акціонерів з матеріалами, пов'язаними з розглянутими питаннями?

СИТУАЦІЯ 2

Реєстрація акціонерів і їх представників здійснювалася реєстраційною комісією, створеною рішенням Правління. Усього було зареєстровано 83 учасника загальних зборів - акціонери і їх повноважні представники, які в сукупності володіли 70% статутного капіталу. Серед учасників зборів був представник інвестиційної компанії, яка володіла 5% акцій ПАТ. Головою зборів був вибраний директор одного з дочірніх підприємств.

Акціонерам і їх представникам під час реєстрації були видані мандати для голосування з вказівкою загальної кількості голосів, якою володів кожний з присутніх.

Голова Правління доповів про результати діяльності підприємства і його

дочірніх підприємств за рік, назвав основні показники фінансово-господарської діяльності ПАТ, зокрема, що консолідований прибуток товариства за 201 р. склав 100 000 грн.

Звіт ревізійної комісії зробив її голова - заступник головного бухгалтера ПАТ, комісія оцінила роботу Правління як задовільну й запропонувала затвердити річний звіт ПАТ.

Голова Наглядової ради повідомив, що рада працює всього один рік. За цей час проведено 4 засідання, на яких заслуховували доповіді голови й членів Правління про стан справ товариства і його дочірніх підприємств. Зокрема, неодноразово зверталася увага Правління на досить низький розмір заробітної плати працівників і на діяльність деяких збиткових дочірніх підприємств. Після доповіді голова Наглядової ради оголосив зборам акціонерів заяву про власну відставку.

Збори акціонерів прийняли рішення про затвердження звітів і розподілу прибутку в такий спосіб:

- резервний фонд - 5%;
- до фонду дивідендів - 15%;
- до фонду розвитку виробництва - 50%;
- до фонду матеріального заохочення - 30%.

Голова Правління поінформував, що за пунктом 5 виконавчий орган товариства пропонує акціонерам ухвалити рішення щодо створенні дочірнього підприємства на базі структурного підрозділу ПАТ з переробки сільськогосподарської продукції й делегувати Правлінню затвердження Статуту дочірнього підприємства. Представник інвестиційної компанії не погодився із пропозицією Голови Правління, оскільки на порядку денному, питання про створення дочірнього підприємства не зазначене, тому збори акціонерів не можуть затвердити рішення про його створення. Але збори акціонерів ухвалили рішення щодо створенні дочірнього підприємства й запропонували Правлінню затвердити його Статут. Представник інвестиційної компанії голосував проти.

За пунктом 6 збори затвердили відставку попереднього Голови Наглядової ради й обрали новим Головою одного з директорів дочірніх підприємств, якого рекомендувало Правління. У зв'язку із закінченням терміну дії трудового договору діючого Голови Правління акціонерам було запропоновано обрати нового голову Правління ПАТ. Правління рекомендувало продовжити контракт із діючим головою. Один з акціонерів

товариства, раніше працівник ПАТ, запропонував власну кандидатуру на пост Голови Правління, виклав своє бачення подальшої діяльності товариства. Претендент критикував відсутність нових технологій у виробництві й низку заробітну плату.

Підсумки голосування продемонстрували перемогу попереднього Голови Правління, якого обрали на новий строк - 3 роки.

Кандидатуру альтернативного претендента підтримав тільки представник інвестиційної компанії .

Запитання до ситуації 2

1. Чи було законним рішення зборів акціонерів за пунктом 5?
2. Якими були б ваші дії як акціонера, що голосував проти?
3. Як би ви діяли на місці Голови Правління?
4. Чи можуть загальні збори акціонерів делегувати Правлінню повноваження щодо затвердження Статуту дочірнього підприємства?
5. Чи правильно діяв Голова Наглядової ради? Як би ви діяли на його місці?
6. Які були порушення законодавства при проведенні зборів?

СИТУАЦІЯ 3

Інвестиційна компанія почала активну скупку акцій і потужну агітаційну діяльність проти існуючого голови Правління. Під час зустрічей з акціонерами, працівниками ПАТ їм розповідали про приватні інтереси Голови Правління у справах товариства, відсталих і застарілих поглядах на виробництво й бізнес у цілому. Значна частина акціонерів продавала власні акції Інвестиційної компанії. З метою збереження контролю за товариством Голова Правління проводив власну роз'яснювальну роботу серед працівників ПАТ і через посередників за рахунок коштів ПАТ купував акції. В остаточному підсумку пакет, контрольований інвестиційною компанією, склав 40%, а пакет, контрольований Головою правління - 30%. Максимальна вартість акцій під час їхньої скупки склала 10 грн. за штуку при номінальній вартості 5 грн. Внаслідок активності інвестиційної компанії Правління товариства не ризикнуло реалізувати рішення про створення дочірнього

підприємства. Фактично рішення залишилося на папері.

Запитання до ситуації 3

1. Як ви думаєте, чому інвестиційна компанія почала покупку акцій?
2. Як би на місці Голови Правління діяли ви?
3. Чи варто виконувати рішення зборів акціонерів про створення дочірнього підприємства?

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 6

Інформація про акціонерне товариство

ПАТ, зареєстроване 29 січня 1996 р., створено спільним рішенням Регіонального відділення ФДМ України в області й організацією орендарів шляхом приватизації орендного підприємства. Основні види діяльності ПАТ - виробництво сільгосппродукції, відгодівля й переробка м'яса великої рогатої худоби, виробництво й реалізація м'ясопродуктів і технічної продукції, а також медпрепаратів. Основними покупцями продукції є торговельні підприємства, питома вага яких становить 68% в області, 24,7% - в Україні й 7,3% - в інших країнах. До складу підприємства входять: котельня, холодильний, компресорний і механічний цехи. Виробничі потужності завантажені в середньому на 30-50%. Устаткування в основному вітчизняного виробництва, питома вага імпортного устаткування - 5%.

Статутний капітал товариства становить 5 949 808.7 грн. і поділений на 23 799 235 простих іменних акцій номінальною вартістю 0,25 грн. кожна.

Структура акціонерного капіталу:

- 5,4% - у власності держави;
- 20,9% - викуплені самим емітентом;
- 73,7% - у власності фізичних і юридичних осіб.

СИТУАЦІЯ 1

9 лютого 2013 р. на засіданні Правління ВАТ було ухвалено рішення провести 23 квітня 2013 р. річні збори акціонерів. Під час обговорення

порядку денного Голова Правління акцентував увагу на необхідності розгляду питання про залучення на підприємство інвестицій. Однак у якій формі залучати інвестиції, під що їх залучати та багато інших запитань Голова Правління не зміг дати чіткої відповіді членам Правління.

Правління погодилося з тим, що коли необхідно залучати інвестиції, це краще зробити, продавши інвестору певний пакет акцій товариства. Однак в інших питаннях пропозиції членів Правління були різними й навіть несумісними (від викупу й перепродажу до додаткової емісії акцій), і питання про залучення інвестора було вирішено включити в розглянуті на зборах акціонерів питання в останню чергу - у формулюванні «Різне».

Таким чином, члени Правління сподівалися, що на зборах акціонери самі вирішать, який саме механізм залучення інвестицій у ПАТ вибрати - продаж викуплених акцій або додаткову емісію.

Питання порядку денного були затверджені в наступному вигляді:

1. Звіт Голови Правління про роботу ПАТ за звітний період.
2. Звіт Голови Наглядової ради про роботу за звітний період.
3. Звіт Голови ревізійної комісії про роботу за звітний період.
4. Затвердження річної звітності й балансу.
5. Додаткові вибори членів ревізійної комісії.
6. Вибори членів Правління й членів ревізійної комісії.
7. Внесення змін і доповнень у Статут ПАТ.
8. Різне.

Саме в такому вигляді власники іменних акцій одержали питання порядку денного разом з оголошенням про скликання зборів акціонерів персонально за 31 днів до зборів. Крім того, вся ця інформація була надрукована в газеті «Цінні папери України» від 4 березня 2013 р. і в місцевій газеті від 5 березня 2013 р.

Запитання до ситуації 1

1. Чи припустиме, на ваш погляд, включення до порядку денного загальних зборів акціонерів питання у формулюванні «Різне», якщо серед членів Правління немає визначеності з даного питання?
2. Що б ви порадили зробити Правлінню для виправлення ситуації, якби були його членом?

3. Чи були застосовані усі нормативи згідно з Законом «Про акціонерні товариства» що до строків проведення загальних зборів акціонерів та розповсюдження інформації про порядок денний? Які заходи та строки встановили ви?

СИТУАЦІЯ 2

Через певний час Правління більш детально розглянуло стратегію залучення коштів на підприємство. За пропозицією Голови Правління, який був власником значного пакета акцій підприємства (близько 10%), Правління затвердило рішення про залучення інвестицій у ПАТ шляхом додаткової емісії і про внесення до порядку денного загальних зборів акціонерів певних змін і доповнень. У тому числі Правління прийняло рішення про зміну пункту «Різне», що в новій редакції звучав як «Збільшення статутного капіталу ПАТ»

У встановлений законом строк Правління персонально довело до відома кожного акціонера зміни в розглянутих питаннях. Повідомлення виглядало так:

Шановний акціонер!

Повідомляємо Вас про проведення загальних зборів акціонерів з наступним Порядком денним:

1. Звіт Голови Правління про роботу ПАТ за звітний період.
2. Звіт Голови Наглядової ради про роботу за звітний період.
3. Звіт Голови ревізійної комісії про роботу за звітний період.
4. Затвердження річної звітності й балансу.
5. Додаткові вибори членів ревізійної комісії.
6. Вибори членів Правління й членів ревізійної комісії.
7. Внесення змін і доповнень до Статуту ПАТ.
8. Збільшення статутного капіталу товариства.
9. Реорганізація акціонерного підприємства.

Загальні збори акціонерів ВАТ відбудуться 23 квітня 2013 р. о 12 годині за адресою: _____. Початок реєстрації 23 квітня 2013 р. о 10 годині. Закінчення в 11:50.

Правління ПАТ

Після одержання змінених питань загальних зборів акціонер Сидоров, якому належить 3,1% акцій товариства, звернувся 18 квітня 2013 р. у Правління й Наглядову раду, відзначивши, що повідомлення акціонерів про зміну зроблено з порушенням вимог статей Закону України «Про акціонерні товариства». Внаслідок цього Сидоров запропонував не розглядати на зборах акціонерів питання №.8 та 9. Правління і Наглядова рада не відреагували на вимогу акціонера.

Запитання до ситуації 2

1. На вашу думку, чи виправило Правління помилку, визначивши питання «Різне» як «Збільшення статутного капіталу товариства»?
2. Чи відповідає повідомлення про зміни й доповнення розглянутих питань вимогам існуючого законодавства в частині інформування акціонерів про залучення інвестицій у підприємство шляхом збільшення статутного капіталу?
3. Яку інформацію, на вашу думку, необхідно надати акціонерам разом зі зміненими питаннями, обговорюваними на загальних зборах, якщо передбачається зміна статутного капіталу?
4. Проаналізуйте можливі варіанти виправлення ситуації з погляду Правління, Наглядової ради й акціонерів.
5. Як ви вважаєте, законна вимога акціонера й чи є правильною його рекомендація щодо виходу з наявної ситуації?

СИТУАЦІЯ 3

23 квітня 2013 р. були проведені загальні збори акціонерів. Відповідно до протоколу мандатної комісії від 23 квітня 2013 р. для участі в зборах акціонерів прибули й зареєструвалися акціонери і їхні представники, які володіли 61,7% голосів. На розгляд зборів Правління винесли змінений

список питань, щодо чого протестував акціонер Сидоров. Під час зборів питання № 8 розглядалося 9, а питання №. 9 - восьмим.

Рішення з даних питань були такими (включаючи рішення з питання № 7, що стосується ситуації):

- питання № 7 - внесення змін і доповнень до Статуту ВАТ - одноголосно прийняті зміни й доповнення до Статуту, серед яких до компетенції правління віднесене право на збільшення статутного капіталу менш ніж на 1/3, а Наглядової ради - більш ніж на 1/3;

- питання №9 - реорганізація акціонерного товариства - Голова Правління запропонував задовольнити побажання акціонера підприємства, який висловив побажання вийти з учасників товариства.

- питання № 8 - збільшення статутного капіталу товариства - за пропозицією Голови Правління одноголосно ухвалено рішення про продаж акцій, отриманих від акціонера в розмірі 20,86% статутного капіталу інвесторові, а також про здійснення додаткової емісії акцій для продажу цьому ж інвесторові на умовах і в розмірі, які розробить Наглядова рада.

Запитання до ситуації 3

1. Чи будуть мати чинність закону рішення загальних зборів акціонерів з пунктів 7- 9?

2. На ваш погляд, які порушення були допущені під час підготовки й проведення зборів акціонерів?

3. Чи можливо, на вашу думку, виправити ситуацію після зборів?

4. У чому ви бачите роль Наглядової ради й Правління для вирішення ситуації?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №1

Мета роботи:

Розробити внутрішні нормативні документи для акціонерного товариства:

- Положення про Правління акціонерного товариства
- Положення про Наглядову Раду акціонерного товариства

При розробці Положень використовувати закон України «Про акціонерні товариства».

Варіант 1

Слід мати на увазі, що дану мету перед собою поставив **Менеджмент** даного підприємства, тобто правління. Виходячи з цього, Менеджери підприємства хотіли б, щоб у Положенні були відображені наступні важливі, з їх погляду, моменти:

1. мати більше свободи для прийняття рішень;
2. прибуток повинен йти на розвиток виробництва.

Пам'ятати про те, що цим рішенням будуть противитися акціонери підприємства.

Але в підсумку, ці Положення повинні бути затверджені на зборах акціонерів і внесені зміни до Статуту підприємства.

Довідково: Менеджмент підприємства в сукупності володіє 28% голосів.

Варіант 2

Слід мати на увазі, що дану мету перед собою ставить **Наглядова Рада** даного підприємства. Виходячи із цього, Наглядова Рада підприємства

хотіла б, щоб у Положенні були відображені наступні важливі, з її погляду, моменти:

1. повинен бути контроль за діяльністю Правління;
2. повинні виплачуватися дивіденди.

Пам'ятати про те, що цим рішенням буде противитися Правління підприємства, в якого інші цілі

Але в підсумку ці Положення повинні бути затверджені на зборах акціонерів і внесені зміни до Статуту підприємства.

Довідково: Акціонери підприємства, представники якого є в Наглядовій Раді, в сукупності володіють 60% голосів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №2

Проаналізувати запропонований порядок денний зборів акціонерів (див. Публікації) і відповісти на таке запитання :

1. Чи правильно за формою складені оголошення про проведення зборів акціонерів?
2. Які недоліки ви знайшли в поданій інформації?

Публікація 1

ДО УВАГИ АКЦІОНЕРІВ !

ПрАТ „Українське підприємство „Шлях” повідомляє про проведення чергових загальних зборів акціонерів, які відбудуться 23.03.2014 р. о 15-00 за адресою: м. Харків, провулок Верхівський, 13.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Звіт директора про фінансово-господарську діяльність Товариства за 2013р.
2. Звіт ревізійної комісії. Затвердження висновків ревізійної комісії.
3. Затвердження річних результатів діяльності Товариства, річного балансу за підсумками діяльності Товариства за 2013 р.

4. Затвердження порядку розподілу прибутку за 2013 р., терміну й порядку виплати частки прибутку (дивідендів), визначення порядку покриття збитків.
5. Затвердження основних напрямків діяльності на 2014 р. і плану розподілу прибутків.
6. Внесення змін та доповнень до статуту Товариства у зв'язку зі зміною кількості учасників (акціонерів).

Реєстрація акціонерів відбудеться в день скликання загальних зборів з 14-00 до 14-45 за місцем проведення зборів.

Акціонери мають право вносити свої пропозиції щодо порядку денного зборів не пізніше як за 10 днів до їх скликання.

Для реєстрації акціонерам слід мати при собі паспорт, представникам акціонерів – паспорт і доручення, оформлене згідно чинним законодавством України.

Дирекція.

Публікація 2

Публічне акціонерне товариство «БРОК», код за ЄДРПОУ 00123456 (далі Товариство), повідомляє, що річні загальні збори акціонерів Товариства відбудуться 26.12.2014 р. о 12:00 за місцезнаходженням товариства: м. Харків, вул. Плеханівська, б. 44-а, кімн. 205.

Дата складання переліку акціонерів, які мають право участі у загальних зборах 20.12.2014 р.

Реєстрація учасників зборів здійснюється з 11:00 до 11:45 у день проведення зборів.

Порядок денний:

1. Обрання членів лічильної комісії зборів
2. Затвердження порядку прийняття рішень з питань порядку денного загальних зборів.
3. Звіт виконавчої дирекції про підсумки фінансово - господарської діяльності товариства за 2013 р. Прийняття рішення за наслідками Звіту.

4. Звіт ревізійної комісії. Висновки ревізійної комісії зі Звіту та річного балансу Товариства. Прийняття рішення за наслідками Звіту.
5. Звіт Наглядової ради. Прийняття рішення за наслідками Звіту.
6. Затвердження значних правочинів, укладених Товариством.

Наглядова рада Товариства

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №3

Розробити комплекс заходів, для проведення на підприємстві чергових зборів акціонерів *у вигляді плану поетапної підготовки з датами й відповідальними за це структурами.*

Слід врахувати, що треба написати процедуру організаційних заходів для підготовки до зборів, створити необхідні робочі органи, скласти Порядок денний зборів акціонерів і зробити необхідні оголошення. При підготовці цього завдання необхідно врахувати всі нормативні вимоги до процедури організації і проведення зборів акціонерів, наведених в Законі « Про акціонерні товариства» та Положеннях НКЦП та ФР.

Відповідь надати у вигляді таблиці з колонками що містять такі назви:

- номер за порядком;
- назва заходу або виду робіт;
- посилання на статтю Закону або пояснення включення в План;
- строк виконання даних заходів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Р. Брейли, С. Майерс; пер. с англ. М. В. Беловой. – М.: ЗАО „Олимп-Бизнес”, 1997. – 1120 с.
2. Волик І.М. Український вибір моделі корпоративного управління [Електронний ресурс] / І.М. Волик // Економічні науки. – 2006. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/NIEK_2006/Economics/17511.doc.htm.
3. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року N 436-IV.// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст. 144.
4. Гриньова В. М. Організаційно-економічні основи формування системи корпоративного управління в Україні: [Монографія] / В. М. Гриньова, О. С. Попов. – Харків : Вид. ХДЕУ, 2003. – 324 с.
5. Корпоративне управління. Навч. посібник. – Київ: Кондор, 2007. – 180 с.
6. Євтушевський В. А. Стратегія корпоративного управління / В. А. Євтушевський, К. В. Ковальська, Н. В. Бутенко. – Київ: Знання, 2007. – 287 с.121
7. Євтушевський В.А. Корпоративне управління : підручник / В.А. Євтушевський. – Київ : Знання, 2006. – 406 с.
8. Задихайло Д. В. Корпоративне управління : навчальний посібник / Д. В. Задихайло, О. Р. Кібсенко, Г. В. Назарова ; Мін-во освіти і науки України. – Харків : Еспада, 2003. – 688 с.
9. Закон України „Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30.10.1996 № 448/96-ВР.
10. Закон України „Про акціонерні товариства” від 17.09.2008 р. №514-VI
11. Закон України „Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні” від 10 грудня 1997 р. № 710/97-ВР
12. Закон України „Про цінні папери та фондову біржу” від 18 червня 1991 р. № 1201-XII.
13. Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління [текст]: підручник. /І. А. Ігнат'єва, О. І. Гарафонова – Київ : „Центр учбової літератури”, 2013. – 600 с.

14. Кибенко Е.Р. Корпоративное право Украины. Учебное пособие – Харьков : Эспада, 2001.
15. Корпоративне управління : навчальний посібник / Б. М. Андрушків, С. П. Черничинець; Мін-во освіти і науки України; Тернопільський нац. економічний ун-т; Тернопільський нац. техн. ун-т ім. І. Пулюя. – Київ : Кондор, 2011. – 528 с.
16. Корпоративне управління : підручник / Т. Л. Мостенська [та ін.] ; Мін-во освіти і науки України , Нац. ун-т харчових технологій, Нац. авіаційний ун-т. – Київ : Каравела, 2008. – 384 с.
17. Корпоративне управління : навч. посібник. / Г. Ю. Штерн. – Харків: ХНАМГ, 2009. – 278 с.
18. Корпоративне управління: Наук.-метод. рек. щодо вивч. дисципліни / Л. В. Балабанова, Л. А. Лутай, В. В. Лисевич. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. – 132 с.
19. Кредит-Рейтинг – рейтинговое агентство, Украина, Киев - Рейтинги корпоративного управления [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.credit-rating.com.ua
20. Кукура С. П. Теория корпоративного управления / С. П. Кукура. – М.: ЗАО „Издательство экономика”, 2004. – 478 с.
21. Ловгань Л. Є. Корпоративне управління. Навчальний посібник / Л. Є. Ловгань В. В. Пастухова, Л.М.Савчук — К.: Кондор, 2007.-174 с. 61.
22. Небава М.І. Теорія корпоративного управління: вузлові питання. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 295 с.
23. Птащенко Л. О. Управління корпоративними фінансами : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. О. Птащенко. – Київ : ЦУЛ, 2008. – 296 с.
24. Управління фінансами акціонерних товариств [Текст] : навчальний посібник / Державний вищий навчальний заклад „Українська академія банківської справи Національного банку України”; [С. В. Леонов, Н. Г. Пігуль, І. М. Боярко та ін.]. – Суми : ДВНЗ „УАБС НБУ”, 2013. – 305 с.
25. Чернявський А.Д. Корпоративне управління: Навч. посібник / А. Д. Чернявський, В. В. Кобржицький. – Київ : МАУП, 2006. – 208 с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з навчальної дисципліни «Ділове адміністрування
(Корпоративне управління)»

для студентів 5 курсу денної та 6 курсу заочної форм навчання за
спеціальністю 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за
видами економічної діяльності)»

Укладач **Штерн** Галина Юріївна

Відповідальний за випуск *М. К. Гнатенко*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Г. Ю. Штерн*

План 2014, поз. 319 М

Підп. до друку 10.03.2015

Формат 60x84 /16

Друк на ризографі

Ум. друк. арк. 1,4

Зам. №

Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4705 від 28.03.2014 р.